

Oversættelse af dokumentet

Information note on Greenland's mitigation commitments

Ilisimatitsissut – Kalaallit Nunaata annikillisitsinissamut pisussaaffii

9. februar 2010

2013-imiit 2020-mut Kalaallit Nunaata annikillisitsinissamut pisussaaffii

Postboks 1015
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 50 02
E-mail: govsec@gh.gl
www.nanoq.gl

Matuma kinguliani Kalaallit Nunaata ilisaritinneqarnera, aammalu Kalaallit Nunaata 2013-imiit 2020-mut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik annikillisitsiniarluni imminut pisussaaffiliussaasa ilisaritinneqarnerat naatsumik allaaserineqarput. Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip 2009-mi decembarimi ataatsimoorlutik paaseqatigiinniarnermi angusaat tamatumunnga tunngavigineqarpoq (tak. upernarsaat ilanngunneqartoq).

Kalaallit Nunaat, Sikuiuitsup Avannarliup aamma Imapriup akornanni inissisimasoq nunarsuarmi qeqertat annersaraat, 2.166.086 km²-nik annertussuseqartoq. Sermersuup Kalaallit Nunaata 80 procentia sinnerlugu qallersimavaa. Innuttaasullu 56.000-iinnaammata, Kalaallit Nunaat nunarsuarmi nunani inukinnerpaavoq.

Kalaallit Nunaat gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik silaannarmut aniatitsinermik appartitsinermigut, nunarsuup kissakkiartornerata appartinniarneqarneranut suleqataavoq. Kalaallit Nunaata nukissiuutit ataavartut siunnerfeqartumik aningaasaliiffigisareerpai, kisiannili nunassittarnermi innuttaasut ikittunnguit sinerissami 40.000 km-inik isorartussuseqartumi agguarsimammata, aammalu issittup ukuiunerani qaammaqutininik kiassarnermillu pisariaqartitsineq annertummat nukimmik pisariaqartitsineq nalinginnaasoq annertuvoq.

Kalaallit Nunaat Naalagaaffeqatigiinnerup iluani namminersortuuvoq. Danmark EU-mut ilaasortaavoq, aammalu EU-mi ataatsimut annikillisitsiniarluni anguniakkanut sinaakkusiussat iluanni annikillisitsinissamut imminut pisussaaffilersimalluni. Kisiannili Kalaallit Nunaat EU-mut ilaasortaangimmat, Danmarkip EU-mut ilaasortaanermigut imminut pisussaaffiliussaasat Kalaallit Nunaannut atuutissanngillat. Taamaattumik Kalaallit Nunaat namminersaminik silap pissusaanut politikeqarpoq.

2009-mi Kalaallit Nunaat namminersortunngorpoq. Namminersorneq pillugu inatsit tunngavigalugu kalaallit, nammineq aalajangiisinnaanermut pisinnaatitaaffeqarnerat pillugu naalagaaffiit innuttanut pisussaaffii naapertorlugit inuiattut akuerisaapput, aammalu kalaallisut oqaatsit nunami pisortatigoortumik oqaatsit akuerineqarsimapput. Kalaallit Nunaanni innuttaasut amerlanerussuteqartut kissaatigippassuk, Kalaallit Nunaat namminersulivissinnaavoq.

Ullumikkut Kalaallit Nunaanni suliffissuaqarnikkut taamatullu aningaasaqarnikkut ineriartortitsinissaq pisariaqartinneqarpoq. Ullumikkut Kalaallit Nunaanni imaani

pisuussutsinik uumassusilinnik atuinermi isertitat pinngitsoorneqarsinnaangillat, kisiannili aningaasaqarnikkut imminut napatissinnaalernissaq siunnerfigalugu suliffissuit nutaat annertusaavigineqarnerisigut ineriartortitsisinnaanissaq Naalackersuisut sulissutigaa.

Kalaallit Nunaat ukiumut 3,4 milliarder koruuninik ataatsimoortumik tapiiffigineqartarpoq. Kalaallit Nunaannut ataatsimoortumik tapiissutit CO₂-mut sunniuteqartussaangillat, aningaasat Danmarkimi suliat aqutugalugit sulitineqarmata. Suliassat sulluunniit ataatsimoorussamik tapiissutitut taartaasussatut aallartinneqaraluarpata, Kalaallit Nunaanni suliat annertusinerini nunap iluani CO₂ aniatinneqartoq annertusisussaavoq. Kisiannili aningaasaqarnikkut Danmarkimit avissaarnissaq qulakkeerneqassappat, Kalaallit Nunaanni pinngortitami isumalluutit, soorlu aatsitassat, uulia gassilu, kiisalu erngup nukinganik isumalluutit annertuut atorsinnaasavut atortariaqarpavut.

2013-imiit 2020-mut pisussaaffiit

COP15 Københavni ingerlanneqarnissaa sioqqullugu Kyotomi isumaqatigiissutip taartaata atuunnerata nalaani Kalaallit Nunaata pisussaaffigisassai pillugit Naalackersuisut danskit naalackersuisuut isumaqatiginninniarnernik ingerlataqarput.

2009-mi decembarimi 2013-imiit 2020-mut pisussaaffissat aalajangersimasut sisamat pillugit paaseqatigiinnissaq isumaqatigiissutigineqarpoq.

Kalaallit Nunaat 2020 nallertinnagu inuiaqatigiit ullumikkut ilisimasatta gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerannik, 2007-imi aniatinneqartunut naleqqiullugu 5 procentinik appartitsinissamik pisussaaffilerneqarpoq.

Inuiaqatigiinni ullumikkut ilisimasatsinni namminersortut pisortallu suliassat, ullumikkut Kalaallit Nunaanni nassaassaasut ingerlanneqarput, taamaattumillu pisussaaffiliineri sulianit taakkunannga aniatitat pineqarput. Tassani pineqartorpiat tassaapput inuinnaat angerlarsimaffii, assartuussineq, niuerneq, kiffartuussinerit aqutsinerlu, nukissiorneq, aalisarneq suliffissuaqarnerlu.

2013-imiit 2020-mut pisussaaffiliinerimut aatsitassarsiornermi suliassat nutaat (uulia, gassi aatsitassanillu tunisassiorneq), kiisalu suliffeqarfiit immikkut ittumik annertuumik aniatitsisunngortussat nutaat pineqanngillat, taakkununngalu suliffissuit nukimmik annertuumik atuisut ilaatinneqarput, suliassani taakkunani aniatinneqartussat annertussusissaat ilisimaneqanngimmat.

Kalaallit Nunaat nukissiuutinik ataavartunik ineriartortitsinissamut pisussaaffilerneqarpoq. Erngup nukinganik innaallagissiorneq, 2020 nallertinnagu innaallagissiornerup 60 procentia sinnerlugu annertussuseqalissasoq anguniarneqarpoq.

Kalaallit Nunaat suliffissuarni nutaani ineriartortinneqartuni aalajangersimasumik annikillitsinissamut imminut pisussaaffilersinnaangilaq, taakkununngalu aatsitassanik ineriartortitsineq, uuliamik gassimillu tunisassiorneq kiisalu suliffissuit nukimmik annertuumik atuisut ilaapput. Suliffissuit nutaat nunat tamat akornanni avatangiisinik illersuinissamut pitsaassuserititat tunngavissallu naapertorlugit ineriartortinneqassapput, taamaaliornikkut gassit silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartut, taamatullu

avatangiisinut pinngortitamullu sunniutissat pitsaanngitsut minnerpaatinniarneqarnissaat qulakkeerneqassalluni.

Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta

Kuupik Kleist

Ilanngussat

1. *2013-imiit 2020-mut gassit silaannarmik kissatsitsisartut pillugit Kalaallit Nunaata pisussaaffii*
2. *Our common, but differentiated responsibilities –Kuupik Kleist-ip Climate Thinkers Blog-imi ilanngussaa*

Attaveqarfissaq

Kalaallit Nunaanni silap pissusaanut nukissiuuteqarnermullu politik pillugu paasissutissat annertunerusut:
Rasmus Sembach Olsen, Namminersorlutik Oqartussat, Silap pissusaanut Nukissiuuteqarnermullu Allaffik
(telefon +299 34 54 18, mail RAOL@NANOQ.GL.)

1. 2013-imiit 2020-mut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik annikillisisinnaanerit pillugit tunuliaqutassatut allakkiaq

Oqaasertat matuma kinguliani allassimasut Naalakkersuisut siulittaasuata Kuupik Kleist-ip Silap Pissusaanut Nukissiuuteqarnermullu Ministerimut Lykke Friis-imut allagaanut, 24. November 2009-meersumut ilanngussatut ilaatinneqarput.

2009-mi decembarimi Naalakkersuisut aamma danskit naalakkersuisui 2013-imiit 2020-mut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik annikillisinissamut Kalaallit Nunaata pisussaaffissai pillugit ataatsimoorlutik paaseqatigiinnissartik isumaqatigiissutigaat, taannalu matuma siuliani nassuaatigineqarpoq.

2013-imiit 2020-mut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik annikillisisinnaanerit pillugit tunuliaqutassatut allakkiaq

Nunani issittuni ullumikkut pinngortitami najukkatsinni inuiaqatigiillu akornatsinni silap pissusaata allanngoriartornerata kinguneri misigineqartalereerput.

Gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermik killilersuinissamut, tamannalu aqutugalugu nunarsuup kissakkiartorneranik annikillisisinissamut nunarsuarmi inuiaqatigiit ataatsimut assigiinngiiaartunilli akisussaaffeqarput. Gassinilli silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermik killilersuinarluni suliniutit inuiaqatigiinni, soorlu kalaallit akornanni aningaasaqarnikkut annertusaanissamut ineriartortitsinissamullu maannakkorpiaq pisariaqartitsinerup ineriartortitsivigineqarneranik unitsitsissangilaq.

Kalaallit Nunaat gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermik annikillisisinarluni arlalinnik imminut pisussaaffilerpoq. Kalaallit Nunaata pisussaaffiini FN-ip silap pissusaata allannguutai pillugit isumaqatigiissutaani tunngavissatut aalajangersarneqarsimasut malinneqarput (1992):

Kalaallit Nunaat, 2013-imiit 2020-mut inuiaqatigiinni inuinnaat akornanni gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermik 2007-imi aniatitanut naleqqiullugu 5 procentinik annikillisisinissamut imminut pisussaattippoq. Inuiaqatigiinni inuinnarnut aatsitassarsiornermi suliat aammalu suliffeqarfiit immikkut ittumik annertuumik aniatitsisut, immikkut ittunik pisussaaffilerneqarsimasut ilaatinneqanngillat, tak. Imm. 3 aamma 4.

Kalaallit Nunaat, 2013-imiit 2020-mut nukissiuutinik ataavartunik ineriartortitsinissaq pilersuinissarlu siunnerfigalugit aningaasaliissuteqartarnissamut imminut pisussaattippoq, tassanilu inuinnarnut innaallagissamik tunisassiornerup 60 procentia sinnerlugu 2020-mi nukissiuutinit ataavartunit pissarsiarineqarsinnaalissaq.

Kalaallit Nunaat, 2013-imiit 2020-mut nunat tamat akornanni pijuartussamik ineriartortitsinermut pitsaassuserititassat tunngavissallu naapertorlugit aatsitassarsiornermi sulianik ineriartortitsinissamut imminut pisussaattippoq, taakkunungalu Best Available Techniques (BAT) aamma Best Environmental Practices (BEP) ilaapput.

Kalaallit Nunaat, 2013-imiit 2020-mut nunat tamat akornanni piujuartussamik ineriartortitsinermut pitsaassuserititassat tunngavissallu naapertorlugit suliffeqarfinnik immikkut ittumik annertuumik aniatitsisunik ineriartortitsinissamut imminut pisussaattippoq, taakkunungalu Best Available Techniques (BAT) aamma Best Environmental Practices (BEP) ilaapput.

Inuiaqatigiinni innuttaasut sakkutuujunngitsut

Inuiaqatigiinni innuttaasut sakkutuujunngitsut akornanni gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermi 2007-imi aniatitanut naleqqiullugu 5 procentinik annikillisisiniarnissamik Kalaallit Nunaat anguniagaqarpoq.

Kalaallit Nunaata 2013-imiit 2020-mut annikillisisinissamik pisussaaffiit inuiaqatigiinni innuttaasut sakkutuujunngitsut akornanni suliat ullumikkut ilisimaneqartut ilaatinneqarput. Tassalu maannakkut siunissamilu aatsitassarsiornikkut sulianit suliffinnillu aniatitsisunit allanit, taakkulu ataanni suliffissuarnit nukimmik annertuumik atuisunit gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsineq Kalaallit Nunaata annikillisisinissamut pisussaaffiit ilaatinneqanngillat.

Naalackersuisut 2013-imiit 2020-mut sunniiniutissanik, inuiaqatigiinni innuttasuni sakkutuujunngitsuni gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermik annikillisisiniarnissamut pisussaaffimmut tapertaasinnaasunik atulersitsinissaq suliniutigissavaat. Tassani sunniiniutissat sisamaasut uku immikkut sammineqassapput:

- Nukissiuutinik ataavartunik annertusaaneq, tassani pingaartumik erngup nukiga eqqarsaatigalugu
- Paasissutissiisarneq akitsuutillu ilusiligaanerini allanngortitsineq, silap pissusaanut iluaqutaasumik pissusilersornissamut tapertaasusaaq aqqutigalugu innuttaasut pissusilersortarnerinut sunniiniarneq
- Inissianik silamik mingutsitsinngitsunik nutaanik sanaartorneq isaterinerlu
- Aalisarnermi allanngortiterinerit pitsanngorsaanerillu aqqutigalugit gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik annikillisisiniarluni anguniagaqarfiusumik suliniuteqarneq.

Suliffissuarnik ineriartortitsineq

Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit imminnut aquttuupput, tunngaviusumik nunap iluani aningaasaqarnikkut avataaniit tapiiffiunngitsumik pilersitsiniarlutik aningaasaqarnikkut ineriartortitsinissamik pisariaqartitsisuullutik.

Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut imminut napatissinnaanerulernissaa anguniarlugu, ataatsimoorussamik tapiissutit Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutitigut suliani isertitanit taarserneqarnissaat Danmarkip Kalaallillu Nunaata ataatsimut anguniagaraat. Uuliamik, gassimik aatsitassanillu atuinermi, kiisalu suliffeqarfinnit immikkut ittumik annertuumik aniatitsisunit isertitassaasinnaasut matumani pingaaruteqarluinnarput. Tamannalu aamma Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu Inatsimmi, kalaallit danskillu Namminersornermut Ataatsimiititaliaannit ilusilerneqartumi, Kalaallit Nunaanni inuit taasitinneqarnerisigut taparserneqartumi, taamanikkut Inatsisartuusunit akuerineqartumi, aammalu Danmarkimi Folketingimit akuerineqartumi ersersinneqarpoq.

Aatsitassarsiorneq

Kalaallit Nunaanni aatsitassarsionnermi taamatullu ikummatissiassarsionnermi suliat ukiuni kingullerni annertuseriangaatsiarsimapput. Ineriartornerup nassatarisaanik ilaatigut aatsitassarsiorfiit nutaat arlallit ukiuni tulliuttuni ammarneqartussatut pilersaarutigineqarput, ilaatigullu uuliasiortut uuliamik ujarlerlutik Kalaallit Nunaata Kitaata avataani qillerinernik aalajangersimasunik amerlassuseqartunik ingerlatsiniarlutik.

Kalaallit Nunaat nunat tamat akornanni pitsaassuserititassat tunngavissallu pitsaanerpaat naapertorlugit aatsitassarsionnermi sulianik ineriartortitsinissamut imminut pisussaatiippoq, taakkunungalugu Best Available Techniques (BAT) aamma Best Environmental Practices (BEP) ilaapput.

Aatsitassanik ikummatissiassanillu tunisassionnermik ineriartortitsinermi avatangiisinik silallu pissusaanik illersuiniarluni nunat tamat akornanni iliuuserisassat pitsaanerpaat malinneqartussaagaluartut, ineriartortitsinermi gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsineq annertusisussaavoq.

Taamaattumik Kalaallit Nunaat 2013-imiit 2020-mut suliassaqarfimmi tassani annikillitsinissamik imminut pisussaaffilersinnaangilaq.

Suliffeqarfiit immikkut ittumik aniatitsisut

Kalaallit Nunaanni pinngortitaq suliffeqarfinnik immikkut ittumik annertuumik aniatitsisunik inissiinissamut asseqanngitsunik periarfissiivoq, Kalaallit Nunaanni erngup nukinganik isumalluutit annertuut atorineqanngitsullu pigineqarmata.

Kalaallit Nunaata erngup nukinganik isumalluutit suliffeqarfinnut immikkut ittumik annertuumik aniatitsisunut atussavai, suliffissuit erngup nukinganik tunngaveqarluni ingerlanneqartut nukissiuutit allat, soorlu aamarsuit ikummatissallu nunap iluaneersut atorlugit tunisassionnermut sanilliukkaanni, gassit silaannarmik kissatsitsisartut killilimmik annertussuseqartut aniatittartussaammatigit.

Kalaallit Nunaat nunat tamat akornanni pitsaassuserititassat tunngavissallu naapertorlugit suliffeqarfinnik immikkut ittumik annertuumik aniatitsisunik, soorlu suliffissuarnik nukimmik annertuumik atuisunik, piareersaasarfiusunik akuaasarfiusunillu ineriartortitsinissamut imminut pisussaatiippoq, taakkunungalugu Best Available Techniques (BAT) aamma Best Environmental Practices (BEP) ilaapput.

Suliffissuarnik immikkut ittumik annertuumik aniatitsisunik ineriartortitsinermi avatangiisinik silamillu illersuiniarluni nunat tamat akornanni iliuuserisassat pitsaanerpaat malinneqartussaagaluartut, ineriartortitsinermi gassit silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsineq annertusisussaavoq.

Taamaattumik Kalaallit Nunaat 2013-imiit 2020-mut suliassaqarfimmi tassani annikillitsinissamik imminut pisussaaffilersinnaangilaq.

2. Kuupik Kleist-ip Climate Thinkers Blog-imut ilanngussaa – Our common, but differentiated responsibilities.

Naalackersuisut siulittaasuanit Kuupik Kleist-imit ilanngussaq, 2009-mi septembarimi nittartakkakut tamanut saqqummiunneqartoq, uani www.COP15.dk. Oqaasertai 2010-mi februaarimi iluarsaanneqarput.